

A minimálbér és a garantált bérminimum emelésére adott vállalati válaszok

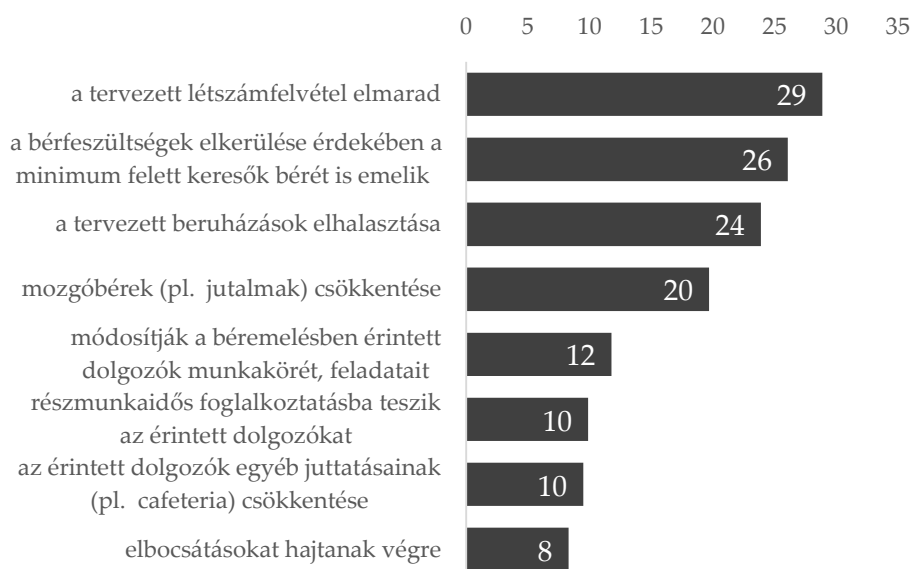
Rövid elemzésünkben azt vizsgáljuk, hogy a hazai vállalkozások milyen lépéseket tettek, illetve terveznek tenni 2017-ben a minimálbér, illetve a szakképzetteknek járó garantált bérminimum 2017. januári emelésével összefüggésben. Az elemzés során nyolc lépés megtételét, illetve 2017-es esedékességét vizsgáljuk: (1) a bérfeszültségek elkerülése érdekében a minimálbér felett keresők bérét is emelik; (2) a tervezett létszámfelvétel elmarad; (3) elbocsátásokat hajtanak végre; (4) elhalasztják a tervezett beruházásokat; (5) módosítják a béremelésben érintett dolgozók munkakörét, feladatait; (6) részmunkaidős foglalkoztatássá alakítják az érintett dolgozók foglalkoztatását; (7) csökkentik az érintett dolgozók béren kívüli juttatásait; (8) csökkentik a mozgó béreket (jutalmak, célprémiumok).

Az elemzéshez az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet (MKIK GVI) vállalati konjunktúra-vizsgálatának 2017. áprilisi hullámát használtuk fel, amelynek során több, mint 3200 vállalkozás vezetője válaszolt a kutatás kérdőívére.

Az eredmények szerint a minimálbér, illetve a szakképzetteknek járó garantált bérminimum 2017. januári emelésére adott leggyakoribb vállalati reakció a tervezett létszámfelvétel elhalasztása, amelyet a válaszadók közel egyharmada (29%) emelt ki. A második legnagyobb arányban említett intézkedés a minimum felett keresők bérének emelése volt (a bérfeszültségek elkerülése érdekében), ezt a válaszadók nagyjából negyede (26%) jelölte meg. A tervezett beruházások elhalasztását

szintén a megkérdezett vállalatok közel negyede (24%) jelezte. A mozgó bérek csökkentését pedig minden ötödik cég tette meg, vagy tervezi idén megtenni. Nagyjából minden tizedik vállalkozás módosítja, vagy tervezi módosítani a béremelésben érintett dolgozók munkakörét, feladatait, részmunkaidőben fogja foglalkoztatni őket, csökkenti béren kívüli juttatásaikat, vagy elbocsátásokat hajt végre.

1. ábra: Azon vállalkozások aránya, amelyeknél a minimálbér, illetve a garantált bérminimum emelése nyomán sor került / sor fog kerülni a felsorolt lépésekre 2017-ben, százalék

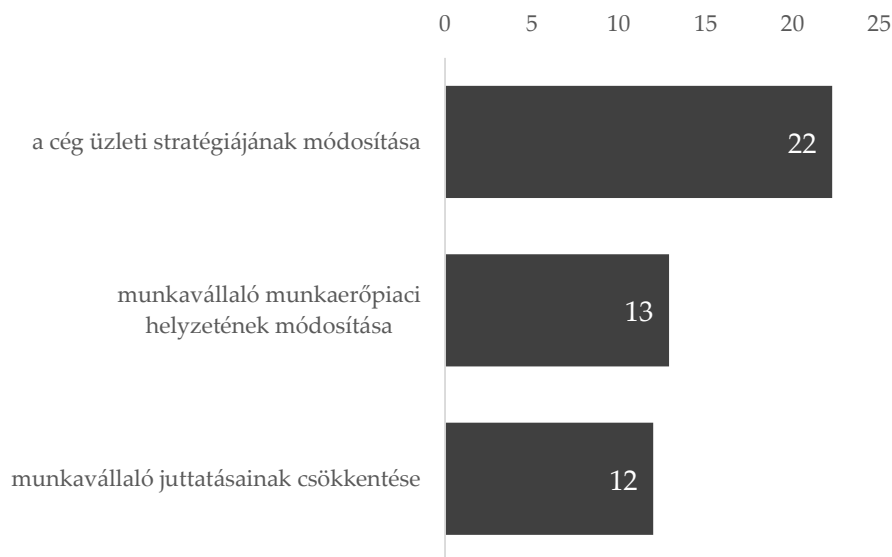

Forrás: GVI 2017

Az eredmények szerint a béremelés nyomán nagyjából minden ötödik cég (22%) módosítja üzleti stratégiáját: ennek keretében elhalasztja a korábban tervezett beruházásait, illetve a tervezett létszámfelvételt. A vállalkozások 13%-a tervez foglalkoztatásra vonatkozó lépéseket: ezeknél a cégeknél már sor került, vagy sor fog kerülni elbocsátásokra, a

munkakörök, feladatok módosítására, vagy arra, hogy részmunkaidős foglalkoztatássá alakítják át a béremelésben érintett dolgozók foglalkoztatását. Szintén meghaladja a 10%-ot azon vállalkozások aránya, amelyek az érintett dolgozók béren kívüli juttatásainak vagy mozgó bérének csökkentését tervezik.

2. ábra: Azon vállalkozások aránya, amelyeknél a minimálbér, illetve a garantált bérminimum emelése nyomán sor került / sor fog kerülni a felsorolt lépésekre 2017-ben, százalék

Forrás: GVI 2017

A vállalati háttérjellemzők vizsgálata azt mutatja, hogy a fenti reakciók leginkább a mikro-vállalkozások, a gazdasági szolgáltatások területén tevékenykedők, a

tisztán magyar tulajdonban álló, illetve a nem exportáló cégek körében gyakoribbak.

1. táblázat: Azon vállalkozások aránya, amelyeknél a minimálbér, illetve a garantált bérminimum emelése nyomán sor került / sor fog kerülni a felsorolt lépésekre 2017-ben, létszám-kategória szerint, százalék

	x-9 fő	10-49 fő	50-249 fő	250-x fő
a bérfeszültségek elkerülése érdekében a minimum felett keresők bérét is emelik	27	15	93	98
a tervezett létszámfelvétel elmarad	45	9	2	1
elbocsátásokat hajtanak végre	13	2	1	0
a tervezett beruházások elhalasztása	38	7	1	0
módosítják a béremelésben érintett dolgozók munkakörét, feladatait	13	4	46	0
részmunkaidős foglalkoztatásba teszik az érintett dolgozókat	20	2	1	0
az érintett dolgozók egyéb juttatásainak csökkentése	16	4	1	1
mozgó bérek csökkentése	35	5	1	1

Forrás: GVI 2017

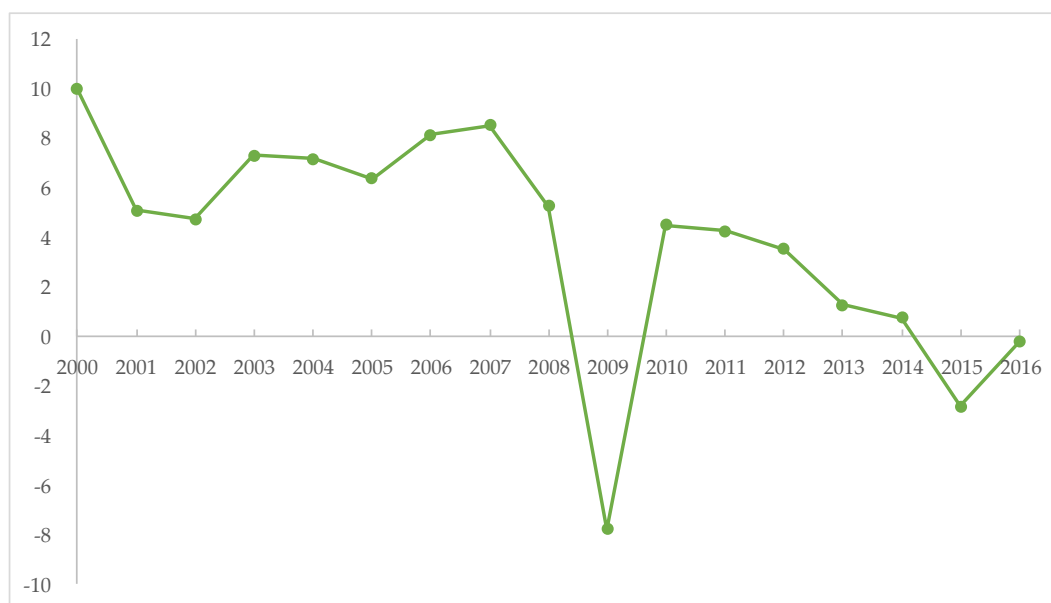
Az orosz gazdaság helyzete

Rövid elemzésünkben Oroszország makrogazdasági mutatóin keresztül mutatjuk be az ország jelenlegi gazdasági helyzetét, illetve Magyarországgal való kereskedelmét. Az orosz gazdaság az olajárak csökkenése és az életbe lépett szankciók miatt 2014-ben válságba került, melyből 2016 végére lassú kilábalást figyelhettünk meg. Az ország számára kockázatot jelent, hogy gazdasági teljesítménye továbbra is erősen az olaj kereskedelmén alapul. Oroszország hosszú távú növekedési potenciálja a jelenleg várható rövid távú fellendülés mellett sem jelentős, elsősorban a gazdaság alacsony és időben csökkenő termelékenységéből fakadóan.

Az orosz GDP növekedésének éves üteme az 1. ábrán látható. Oroszországban 2002-től a GDP növekedési üteme – egy 2005-ös kisebb visszaeséstől eltekintve – 2007-ig emelkedett. A következő két évben a gazdasági válság következményeként jelentős mértékű visszaesés következett be: 2009-ben 7,8%-kal csökkent a GDP az előző évhez képest. 2010-

ben a növekedés ismét pozitív értéket mutatott, azonban a növekedési ütem azóta fokozatosan csökken. 2014-ben, amikor szankciókat vezettek be Oroszországgal szemben, illetve jelentősebben csökkentek az olajárak, az orosz GDP csökkenéssel reagált. 2016-ban megtört ez a lefelé tartó tendencia.

1. ábra: Oroszország GDP-jének éves növekedési üteme (2000-2016, %)

Megjegyzés: éves növekedési ütemek

Forrás: The World Bank DataBank¹, <http://bit.ly/2t1nsRH>

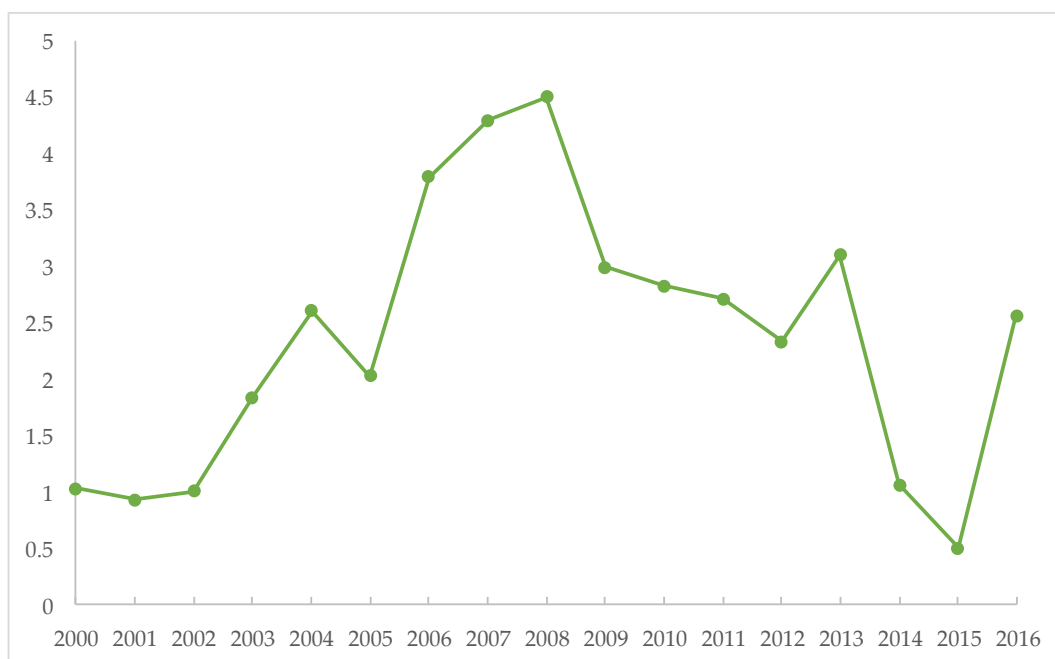
¹ Az összeállítás során támaszkodtunk a World Bank Group Russia Economic Report 37. számában leírt elemzésre, <http://bit.ly/1Tgyw3E>

GHT 2017. június

Az orosz gazdaságra jellemző külföldi közvetlen tőkeberuházások (FDI) alakulása a 2. ábrán látható. A külföldi működőtőke nettó beáramlása 2000 és 2004 között többnyire növekedést mutatott, majd 2005-ben esett a GDP-hez viszonyított aránya. Ezt követően egészen 2008-ig növekedtek a külföldiek tőkeberuházásai Oroszországban. Ettől kezdve azonban – a 2013-as növekedéstől

eltekinthető – csökkent az FDI GDP-hez viszonyított aránya, 2014-ben annál is nagyobb visszaesést mutatva, mint 2009-ben, a válságot követően. A tavaly az energiapiacra bekövetkezett privatizáció hatása látható a 2016-os, jóval kedvezőbb statisztikán.

2. ábra: A külföldi működőtőke nettó beáramlása Oroszországba (2000-2016, GDP %)

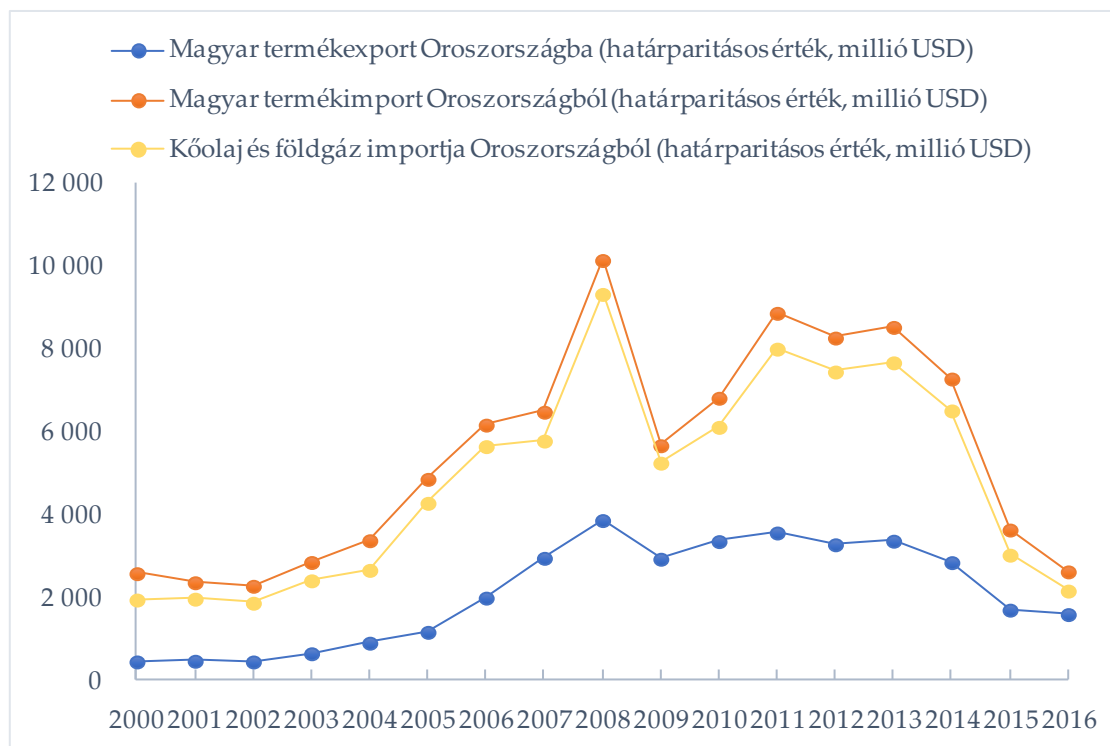

Forrás: *The World Bank DataBank*, <http://bit.ly/2tluwuZ>

Az Oroszország és Magyarország közti kereskedelmi kapcsolatokat jellemző export és import adatokat mutatja a 3. ábra. 2000-től láthatóan növekedésnek indult mind az Oroszországhoz köthető export, mind pedig az import. A 2008-as tetőpontot követően 2009-ben a gazdasági válság a kereskedelmi kapcsolatokban is éreztette hatását. A válságot követően ismét jelentős növekedésnek indult az orosz import, mely 7-8 milliárd dollár körüli szinten stabilizálódott. 2015-ben ez az érték hirtelen feleakkorára csökkent. A törés hátterében a legfontosabb importcikk, a kőolaj

árának csökkenése, valamint a bevezetett szankciók állhatnak. Az ábrán látható, hogy az energiahordozók kereskedelme jelentős részét teszi ki a magyar importnak Oroszországból (2015-ben például 83%-át). Az exportban a válságot követően kisebb mértékű növekedés figyelhető meg, azonban 2015-ben az export értéke is jelentősen, egymilliárd dollárral csökkent Oroszország irányába. A 2016-ban bekövetkezett fellendülés nem látszik ezeken az adatokon, csupán annyi, hogy a korábbi csökkenő tendencia nem folytatódik.

3. ábra: Magyarország külkereskedelmi kapcsolata Oroszországgal 2000-2016 között

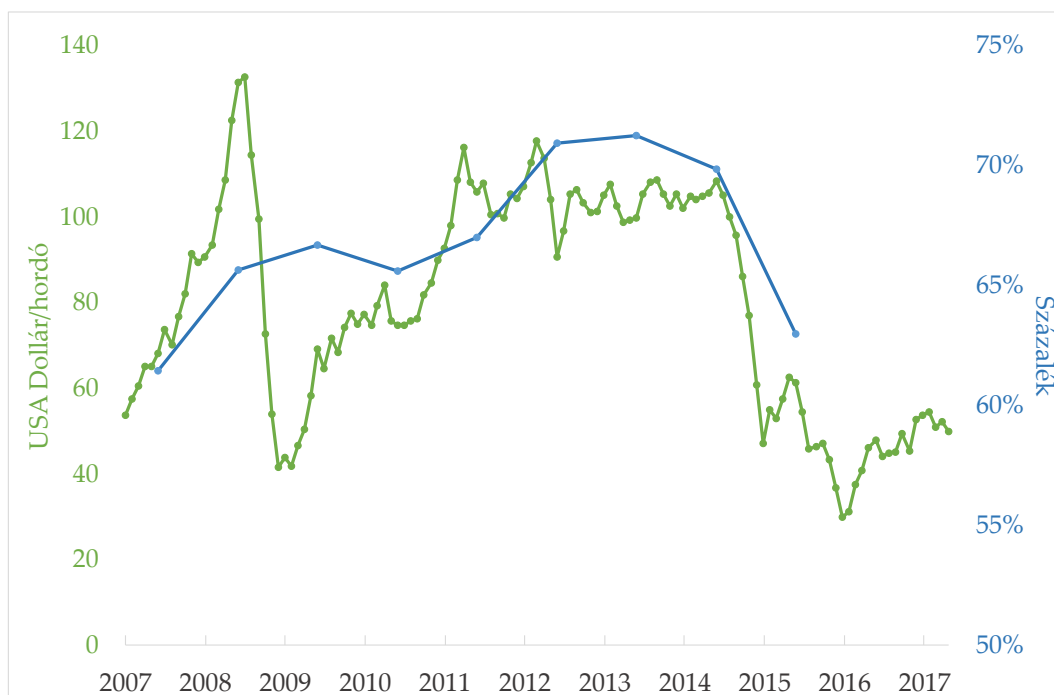
Forrás: KSH, <http://bit.ly/2smxBGt>

Megjegyzés: „A külkereskedelem-statisztika az ügyletek értékét határparitáson (a behozatalt CIF-, a kivitelte FOB-típusú paritáson), forintban figyeli meg. A CIF- (cost insurance and freight) érték az áru piaci értéke az importáló ország határán, beleértve az árunak az országhatárig történő szállításával kapcsolatos költséget és a szállítás alatti biztosítást. A FOB- (free on board) érték az áru piaci értéke az exportáló ország határán, bele- értve az árunak az országhatárig történő szállításával és biztosításával kapcsolatos költséget.” (<http://bit.ly/2tluxip>)

Elemzésünkben már bemutattuk az orosz külkereskedelem volumenének csökkenő tendenciáit, melynek az olajárral való összefüggését jól mutatja a 4. ábra. A kőolaj hordónkénti világpiaci ára a válság után 100 dollár körül mozgott, mely egészen 2014-ig tartott: jelenleg 40-50 dollár körül ingadozik ez az ár. Ezáltal csökkent a kőolaj exportjának jövedelmezősége, amely igen magas, 65-70% körüli részét tette ki az elmúlt években Oroszország világpiaci exportjának. A legfrissebb, 2015-ös adat erre vonatkozóan 63%. A Világbank elemzői szerint az elkövetkezendő években az olajár újra

emelkedő pályára fog kerülni, amely kedvező külső körülmény lehet az orosz gazdaság számára.

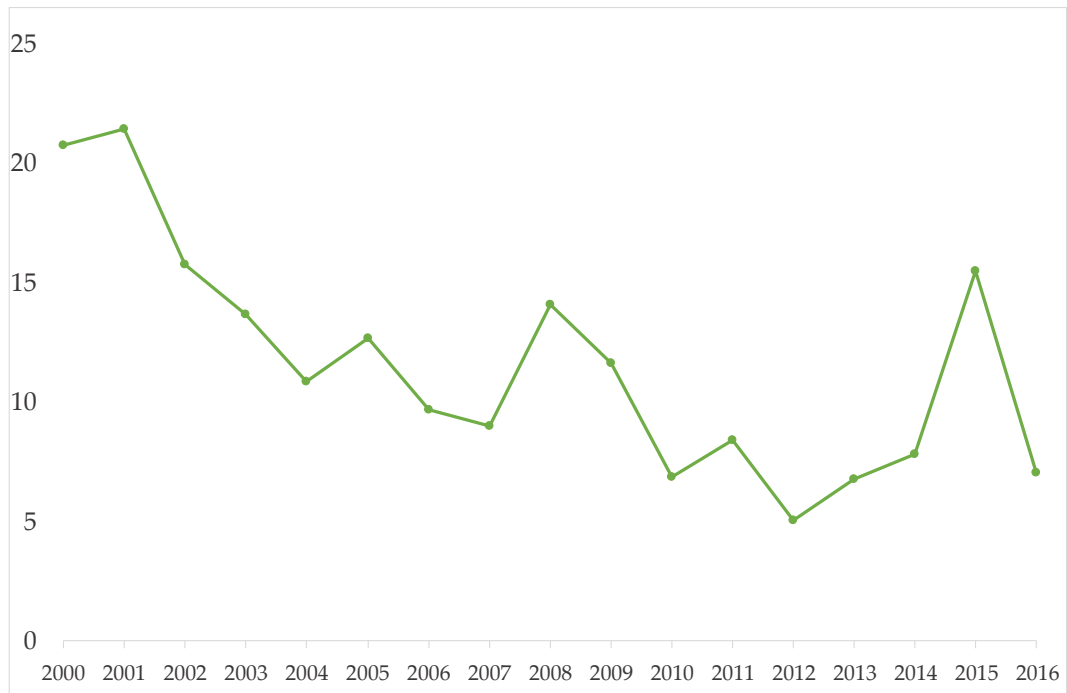
4. ábra: A kőolaj hordónkénti átlagos világpiaci árának alakulása (bal tengely) és az orosz olajexport aránya az összes termékexporton belül (jobb tengely)

Forrás: The World Bank, <http://bit.ly/1XgG1rA> és <http://bit.ly/2txyq3u>

Fontos figyelembe venni még az infláció alakulását. Az oroszországi végső fogyasztásra kerülő termékek árindexének alakulása az 5. ábrán látható. A korábban bemutatott kedvezőtlen gazdasági folyamatok mellett a növekvő infláció jelent komoly kockázatot a 2014 utáni időszakban. Az orosz jegybank beavatkozása által 2016-ra sikerült csökkenteni az áremelkedés ütemét.

5. ábra: A fogyasztói árindex alakulása

Forrás: The World Bank, <http://bit.ly/2sst4qR>

Nemzetközi tendenciák

A termelési, fogyasztási és foglalkoztatási helyzet alakulása egyes, nemzetközileg fontos gazdaságokban, összehasonlítva a szakértői várakozásokkal és a megelőző időszakokkal

		Vonatkozási időszak	Tényadat	Várakozások	Előző időszak
Németország	Munkanélküliségi ráta	(Jún)	5,7%	5,7%	5,7%
	Feldolgozóipari beszerzési menedzserindex	(Jún)	59,3	59,0	59,5
	IFO üzleti bizalmi index ¹	(Jún)	115,1	114,4	114,6
Franciaország	INSEE üzleti bizalmi index ²	(Jún)	106		105
USA	Munkanélküliségi ráta	(Jún)	4,4%	4,3%	4,3%
	CB fogyasztói bizalmi index	(Jún)	118,9	116,0	117,6
	Feldolgozóipari beszerzési menedzserindex	(Jún)	52,1	53,0	52,7
Kína	Feldolgozóipari beszerzési menedzserindex	(Jún)	51,7	51,0	51,2

¹ <https://www.cesifo-group.de/ifoHome/facts/Survey-Results/Business-Climate/>

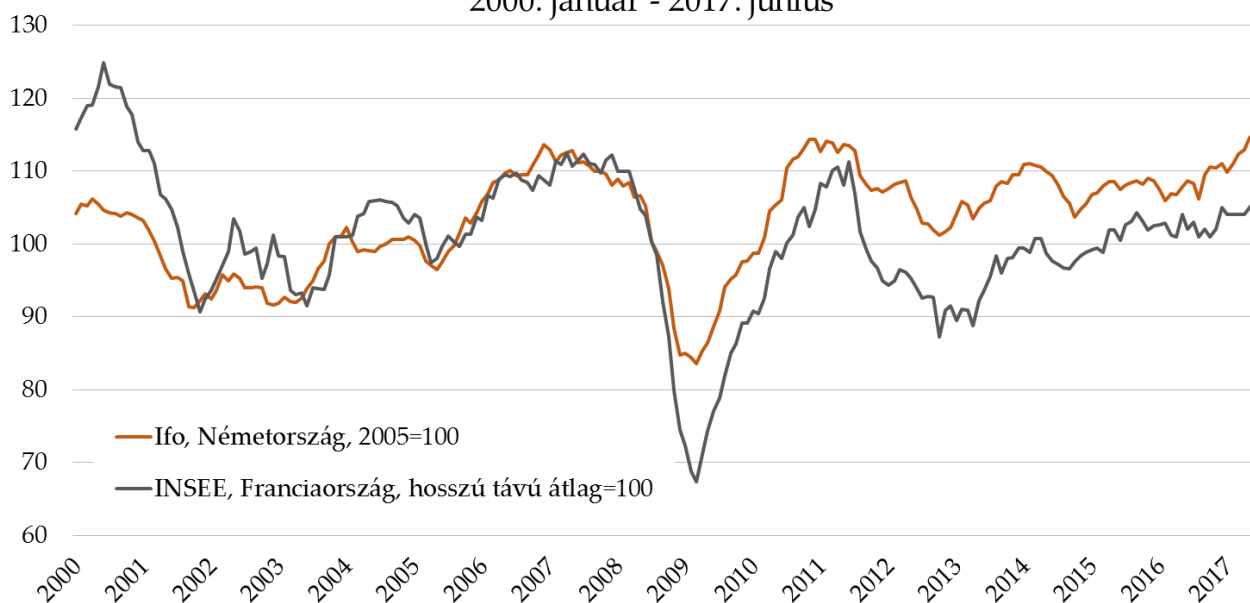
² <http://www.insee.fr/en/themes/indicateur.asp?id=105>

A többi adat forrása: <http://worldeconomiccalendar.com>

A német gazdaság helyzete júniusban tovább javult. A munkanélküliek aránya tovább csökkent az előző hónaphoz képest, a feldolgozóipari beszerzési menedzserindex (PMI) értéke pedig szintén javult az előző hónaphoz és a várakozásokhoz viszonyítva. Az IFO üzleti bizalmi index értéke a májusban mért rekord után júniusban tovább javult. A franciaországi INSEE üzleti bizalmi indexe szintén emelkedett az előző hónaphoz viszonyítva. Az Egyesült Államokban a CB fogyasztói bizalmi index az előző hónapokban tapasztalt csökkenés után júniusban újra növekedett. A feldolgozóipari beszerzési menedzserindex értéke ugyanakkor az előző hónaphoz viszonyítva kis mértékben romlott, a munkanélküliek aránya pedig magasabb volt a várakozásoknál. A kínai beszerzési menedzserindex júniusban tovább növekedett az előző hónaphoz és a várakozásokhoz viszonyítva.

Üzleti bizalmi indexek alakulása hosszú távon

Az üzleti bizalom megítélése Németországban és Franciaországban, az Ifo és az INSEE vállalati konjunktúra-felmérései alapján,
2000. január - 2017. június

Forrás: www.cesifo.de, www.insee.fr

Kapcsolat

Cím: MKIK GVI

1034 Budapest, Bécsi út 120.

Tel: 235-05-84

Fax: 235-07-13

e-mail: gvi@gvi.hu

Internet: <http://www.gvi.hu>

Készítette:

Nábelek Fruzsina, elemző, MKIK GVI

Nyíró Zsanna, elemző, MKIK GVI

Börcsök Tamás, gyakornok, MKIK GVI

Nagy Daniella, gyakornok, MKIK GVI

Kompaktor Emília

Kutatásvezető:

Tóth István János, tudományos főmunkatárs, MTA KRTK KTI,
ügyvezető, MKIK GVI

e-mail: toth.istvanjanos@krtk.mta.hu

Publikáció esetén kérjük, hogy elemzésünkre az alábbiak szerint hivatkozzon:

MKIK GVI: Gazdasági Havi Tájékoztató,

2017. június, Budapest,

2017-07-18